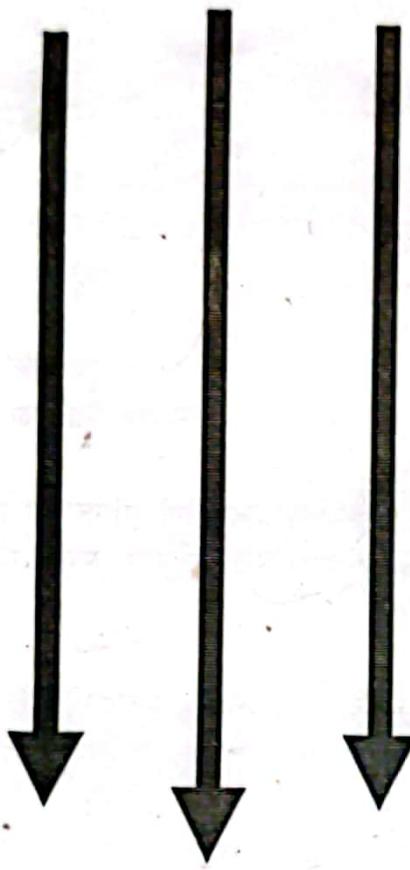

आ.व. २०७९/०८० को नीति कार्यक्रम तथा बजेट

जनकनन्दनी गाउँपालिका
गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय
खजुरी, धनुषा

AmcN

संग्रहालय

जनक नन्दनी गाउँपालिकाको आठौं ऐतिहासिक गाउँसभा आ.व. २०७९/०८० को
लागी पेश भएको नीति, कार्यक्रम तथा बजेट सार्वजनिकीकरण :-

यस जनकनन्दनी गाउँपालिकाको ऐतिहासिक गाउँ सभा २०७९/०८० को नीति, कार्यक्रम बजेट
सार्वजनिकीकरणका सभा अध्यक्ष ज्यू
उपस्थित सभासद ज्यूहरु,
उपस्थित विभिन्न राजनितिक दलका प्रमुख वा प्रतिनिधी ज्यूहरु,
विभिन्न सकारी निकायका प्रतिनिधी ज्यूहरु,
इलाका प्रहरी कार्यालय खजुरीका प्रहरी निरिक्षक ज्यू
सशस्त्र प्रहरी कार्यालय सिमा सुरक्षाबल खजुरीका प्रहरी पनिरिक्षक ज्यू
शस्त्र प्रहरी कार्यालय सिमा सुरक्षाबल इनर्वाका प्रहरी निरिक्षक ज्यू
विभिन्न संचार माध्यमका प्रतिनिधि ज्यूहरु,
विभिन्न विद्यालयका प्र.अ.ज्यूहरु,
विभिन्न गैर सरकारी संस्थाका प्रमुख ज्यूहरु,
गाउँपालिका अन्तर्गतका सम्पूर्ण कर्मचारी वर्गहरु,

महिला बालबालिका, आदिवासी जनजाती, पिछडावार्ग, मुस्लिम, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, दलित लगायत
विभिन्न वर्ग समूदायका प्रतिनिधी ज्यूहरु, नागरीक समाजका अगुवाहरु लगायत उपस्थित सम्पूर्ण महानुभाव
ज्यू एवं दिदी बहिनिहरु,

जनकनन्दनी गाउँपालिकाको आठौं ऐतिहासिक गाउँसभा आ.व. २०७९/०८० को नीति कार्यक्रम तथा बजेट
सार्वजनिकीकरणका लागि हाम्रो निमन्त्रणालाई स्वीकार्य गरी उपस्थित हुने सम्पूर्ण महानुभावहरूलाई हार्दिक
स्वागत गर्दछु ।

यस महत्वपूर्ण अवसरमा जनआन्दोलन, सशस्त्र जनयुद्ध, मधेश आन्दोलन लगायत विभिन्न लोकतान्त्रिक
आन्दोलनहरूबाट स्थापित नेपालको सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापनामा योगदान पुर्याई जीवन अर्पण
गर्नु भएका सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात वीर शहिदहरूप्रति हार्दिक सम्मान र श्रद्धाङ्गली अर्पण गर्दछु ।

नेपालमा सधिय गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको मार्गलाई नेपालको संविधानले अंगीकार गरी संघ
प्रदेश र स्थानीय तहलाई राज्य शक्तिको श्रोत प्रयोग गर्ने अधिकार प्रदान भएको छ । २०७९ वैशाख ३० गते
सम्पन्न स्थानीय तहको निर्वाचनमा हामीलाई विजय गराई जिम्मेवारी दिनु हुने सम्पूर्ण आदरणीय
मतदाताज्यूहरूलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । नेपाल सरकारले लिएको समृद्ध नेपाल, खुसि नेपाली को नीतिलाई
सार्थक तुल्याउन र यस गाउँपालिकालाई समृद्धीको बाटोमा लैजान समृद्ध गाउँपालिका, खुसि गाउँबासी को
नीति अंगीकार गर्ने समेत प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछु ।

गाउँसभासद एवं उपस्थित महानुभावहरु,

संग्रहालय

कृष्ण

जनक नन्दिनी गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय

“स्वच्छ सफा सुन्दर अप्पन जनकनन्दिनी” गाउँपालिका धनुषा जिल्लाको सदरमुकाम जनकपुर देखि करिब २४ कि.मि. पूर्व तर्फ महर्षि राजा जनककि सुपुत्री माँ सीताको पवित्र भूमी यस जनकनन्दिनी गाउँपालिका खजुरीको पावन भूमी हो । यस गा.पा. माँ कुल ६०२५ घरधुरी छन् यसको साक्षरता अवस्था पुरुष ४०.९१% र महिला १८.४२ प्रतिशत रहेको छ । समग्रमा साक्षरताको अवस्था राम्रो देखिएको भन्न सकिन्न । यसमा खास गरी यादव, केवट, दुसाध, मुसहर, चमार, मुस्लिम, एवं पहाडी बाटमण आदि जातीका बसोबास बढी पर्दछन् जो केही मात्रामा सरकारी नोकरी/बैदेशीक रोजगारमा विदेशिएका छन् भने अधिकांश कृषि/ज्याला मजदुरी गर्दछन् । जसको घरघडेरी छैन उनीहरु शिक्षा र चेतनावाट टाढा छन् । यसमा खास गरेर दर्जनौ घरधुरी दलितको पर्दछ ।

सामाजिक सहिष्णुता एवं सदभाव कायम राख्नमा यहाँका संघसंस्थाले सकागतमक भूमिका खेलेका छन् तथापी दाईजो प्रथा, बालविवाह लेनदेनको व्यवहार कायम रहेको पाईन्छ । स्वास्थ्य सेवाको क्रममा स्थानीय स्वास्थ्य चौकीको निर्भरता र कडा रोग लागेमा भारतातर स्वास्थ्य उपचारको लागी जानुपर्ने वाध्यता छ ।

विद्यमान अवस्थाको समिक्षा :-

सबल पक्ष :- यस गाउँपालिकाको सबल पक्षमा पर्यटकिय क्षेत्रका हिसाबले अतिनै उपर्युक्त ठाउँ रहेको छ ।

धार्मिक हिसाबले लक्ष्मीनारायण मन्दिर, रामसीताको पवित्र मन्दिर, काली मन्दिर लगायत ऐतिहासिक मठमन्दिरहरु एवं मदरसाहरु छन् । रंगशाला र म्यूजियम बनाउनको लागि सम्भावित डि.पि.आर. तयार गरि सम्बन्धीत निकायहरुमा पहल भईसकेको छ । यातायातको क्षेत्रमा नेपालको एकमात्र रेल मार्ग सेवा बाट यस जनकनन्दिनी गाउँपालिकाका आम जनता समेत लभावित भएका छन् ।

दुर्बल पक्ष :- रेल्वे मार्गको विकल्पमा रहेको हुलाकी-राजमार्गको पूर्वाधारको विकासमा विनाशकारी बाढीको कारणले यातायातमा सर्वसाधारणको पहुँचको कमी देखिन्छ ।

समग्रमा साकारात्मक उपलब्धि हुँदाहुँदै पनि अर्थतन्त्रमा देखिएका चुनौतीहरु यसप्रकार प्रस्तुत गरेकी छ ।

आयोजनाको अध्यो तैयारी कमजोर व्यवस्थापकीय क्षमता वित्तीय र प्राविधिक क्षेत्रको कमी कानूनी र नीतिगत प्रक्रियाको जटिलता यसै गरी निजी र सहकारी क्षेत्रको लगानी र सहकार्यबाट उत्पादकत्व र उत्पादन वृद्धि गर्ने चुनौती छ । यसै गरी सक्षम सुपरिवेक्षण र सघन अनुगमनको अभावले निर्माण भएका संरचनाहरु छोटो समयमा जिर्ण हुन गएको छ । सार्वजनिक निर्माणको गुणस्तर वृद्धि गर्नुपर्ने र दोहोरो खर्च रोक्नुपर्ने कार्य चुनौती पूर्ण छ ।

हाम्रो सामु विभिन्न चुनौतीहरु रहे तापनि विद्यमान अवसरहरुको सदुपयोग र चुनौतीहरुको सामना गर्नेगरी आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को बजेट तयार गरेकी छु ।

कृष्ण

आदरणीय उपस्थित महानुभावहरु

जनकनन्दिनी गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को नीति कार्यक्रम तथा वजेट तर्जुमा गर्दा निम्न आधारहरु लिएकी छु ।

- नेपालको संविधानको भाग - ४ मा उल्लेखित राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिहरु
- नेपालको संविधानको धारा ५९ को आर्थिक अधिकार र भाग १९ को आर्थिक कार्य प्रणाली
- सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावली २०६४
- नेपालको संविधानको अनुसूची द बमोजिम कर लगाउन पाउने क्षेत्र
- पन्थौ पञ्चवर्षीय योजना (२०७६/०७७-२०८०/८१)
- नेपाल सरकारको आवधिक योजना, दीर्घकालिन क्षेत्रगत नीतिहरु
- सहश्राव्दी दिगो विकास लक्ष्य,
- प्रदेश सरकारको प्रथम पञ्चवर्षीय योजना
- स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४
- श्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिको श्रोत र वजेट अनुमान
- स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७५
- अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन, आर्थिक कार्यविधि र सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावलीको संग्रह २०७९

विकाससँग समसामयिक मुद्दाहरु निम्नानुसार छ

समाजिक संरक्षण, दीगोविकास, जलवायु परिवर्तन र विशिष्ट व्यवस्थापन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, लैज़िक सशक्तिकरण तथा समावेशी विकास, बालमैत्री स्थानीय शासन र वातावरण, खुला दिशामुक्त तथा पूर्ण सरसफाई, उर्जा संकट तथा अन्य सम्बन्धित विषयहरु

- स्थानीय परिस्थिति अनुसार यस जनक नन्दिनी गाउँपालिकाको आवश्यक विषयहरु

अब म यस गरिमामय सभा समक्ष आ.व. २०७९/०८० को नीति, कार्यक्रम तथा वजेट तर्जुमामा लिएका वर्तमान वजेटको प्राथमिकताहरुको सक्षिप्त रूपमा प्रस्तुत पार्ने अनुमति चाहन्छु । विस्तृत विवरण पछि पुस्तकमा प्रकाशित गर्नेछु ।

- आर्थिक विकास तथा गरिबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुर्याउने ,
- गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको प्रत्याभूती गराउदै आम नागरिकको जीवनस्तर अभिवृद्धि गर्ने,
- लगानीमैत्री वातावरण मार्फत उत्पादन मूलक क्षेत्रहरुमा रोजगारी अंवसरहरुको सिर्जना गरी गरिबी न्यूनीकरण गर्ने,

मुद्रा

- सेवा प्रवाह संस्थागत विकास र सुशासनमा योगदान पुऱ्याउने,
- स्थानीय श्रोत साधनमा आधारित भै जन सहभमगिताको अभिवृद्धि गर्ने,
- लैज़िक समानता, सामाजिक समावेशीकरणको अभिवृद्धि गर्ने,
- दिगोविकास र बातावरण संरक्षण र विपद् व्यवस्थापनमा योगदान पुऱ्याउने,
- मिथिला कला र संस्कृतिको पहिचान भर्ने प्रवढ्नन गर्ने
- स्थानीय नागरिकको योगदानलाई सम्बोधन गर्ने,
- जनताको जीवनस्तरमा प्रत्यक्ष फाइदा हुने, आयआर्जन गर्न तथा रोजगारीमा वृद्धिगर्ने,
- गरिबी निवारण कोषलाई सहकारी संस्थाको माध्यमबाट अझ रोजगारीको लागि वृद्धि गर्ने,
- स्वच्छ खानेपानी, सरसफाई, पर्याप्त आधुनिक ऊर्जा सहितको सुरक्षित तथा व्यवस्थित मानव बसोबासमा जोड दिने,

उपस्थित महानुभावहरु

माथि उल्लेखित प्राथमिकीकरणका आधारमा जनकनन्दिनी गाउँपालिकाले आ.व. २०७९/०८० को लागि तय भएका प्रमुख क्षेत्रगत नितीहरु प्रस्तुत गर्न चाहन्छु।

१. आर्थिक विकास नीति

१.१ कृषि तथा पशु तर्फ

- परम्परागत निर्वाहमुखि खेती प्रणालीलाई व्यावसायीक कृषि प्रणाली तर्फ उन्मुख गरिनेछ।
- यस जनकनन्दिनी गाउँपालिका भित्र रहेका १ विधा भन्दा कम जेमिन भएका कृषकहरुको लागि नि : शुल्क कृषि मिटरको व्यवस्था गरिनेछ।
- कृषि उत्पादनमा उल्लेख्य वृद्धि ल्याउन आधुनिक कृषि प्रणाली तथा औजार उपकरणहरुको प्रयोग गरिनेछ।
- स्थान विशेषको आधारमा उत्पादन पकेट क्षेत्र निर्धारण गरी खाचान्न, तरकारी, फलफूल आदिको उत्पादन सम्भाव्यता अध्ययन अनुसन्धान, संकलन, प्रशोधन, भण्डारणको उचित व्यवस्था मिलाईनेछ।
- कृषकहरुलाई आवश्यक पर्ने मल, वित, औजार उपकरणहरु सरल र सहज ढंगबाट उपलब्ध गराईनेछ।
- व्यवसायीक कृषि उत्पादनमा उल्लेख्य वृद्धि ल्याउन आवश्यकतानुसार व्यवसायीक कृषकहरुलाई प्रोत्साहन स्वरूप विभिन्न प्रकारका अनुदानहरु उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाईनेछ।
- अर्गानिक खेती कार्यक्रममा आवश्यक सहयोग गर्दै यस गाउँपालिकामा यूवा स्वरोजगार कार्यक्रम संचालन गर्न सम्बन्धीत निकायमा पहल गरिनेछ।
- कृषि सहकारितालाई प्रोत्साहित गर्दै उत्पादकत्व वृद्धि गर्न सबै खाले सहयोग गरिनेछ।

कृषि

कृति

- उन्नत पशुपालन, पशु विमा, गोठ सुधार जस्ता कार्यक्रमहरु संचालनमा विशेष पहल गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेको बजारहरूलाई व्यवस्थित गरि उचित व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र उत्कृष्ट कृषि, माछापालन, पशुपालन फार्म निर्माणको लागि फार्म मार्फत खेति गरिने कृषकलाई पुरस्कृत गरिने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- पशुपालन व्यवसायबाट उत्पादन हुने स्वस्थ र ताजा माछा, मासु, दुध जन्य पदार्थहरु प्रसस्त मात्रामा उपलब्ध गराउन वातावरण अनुकूलका उपयुक्त स्थानको छनौट गरिनेछ ।
- मासु जाँच ऐन सम्बन्धि मापदण्डहरुको पालना गर्दै व्यवस्थित पशु वधशाला को व्यवस्था गरिनेछ ।
- बडागत रूपमा बजार क्षेत्रको पहिचान गरी पंक्षी तथा मासु एवं दुध जन्य पदार्थको आपूर्तिमा सहजता ल्याईनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रमा प्रसस्त मात्रामा पशु जन्य पदार्थ उत्पादन गर्ने कृषकहरूलाई प्रेरीत गर्नुका साथै आवश्यक तालिम, अध्ययन अनुसन्धान, अवलोकन आदिको उचित प्रबन्ध मिलाईनेछ ।
- कृषिमा आधुनिकिकरण तथा वैज्ञानिकरण मार्फत गाउँपालिकाको कृषि क्षेत्रको समग्र विकासका लागि निशुल्क कृषि मिटर वितरण कार्यक्रम अन्तर्गत रु. ५ लाख, कृषि विद्युतिकरण तथा सिंचाई अन्तर्गत रु. ३० लाख, कृषि विभिन्न कार्यक्रम अन्तर्गत रु. १५ लाख र पशुक्षेत्र विकासको लाग रु १० लाख गरि जम्मा रु. ६० लाख विनियोजन गरिएको छ ।

१.२ उद्योग तथा वाणिज्य (Trade and Commerce)

- आयआर्जन वृद्धिका लागि सीप विकास तालिमको अवसर जुटाइ उद्यमशिलता विकासमा जोड दिईनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र लघु उद्योग, घरेलु उद्योग तथा साना र ठूला उद्योग स्थापनाका लागि प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- समय समयमा व्यापार व्यवसाय मेला/महोत्सव आयोजना गराई सबै खाले व्यापार व्यवसायको प्रवर्धन गरिनेछ ।
- सस्तो, सुलभ तथा सुपथ बजार व्यवस्थापनको लागि अनुगमनलाई व्यवस्थीत बनाईनेछ ।
- राज्यको समावेशी नीति अनुसार प्राथमिकतामा परको जाती तथा समुदायलाई लघु तथा साना उद्यम व्यवसाय संचालनका लागि प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- उपलब्ध साधन, स्रोत तथा आर्थिक विकासको प्रतिफलको न्यायोचित वितरण गर्ने ।
- गाउँपालिकाको अर्थतन्त्रको विकासका लागि सबैखाले उद्योग धन्दा र साधन स्रोतको संरक्षण र प्रवर्धन गरि स्थानीय श्रम, सिप र कच्चा प्रदार्थमा आधारित लगानीलाई उच्च प्राथमिकता दिईनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र संचालन हुने विभिन्न खालका उद्यम व्यवसायहरुको दर्ता तथा नियमन गरिनेछ ।

कृति

३५८

- छिमेकी स्थानीय तहहरुसंगको समन्वयमा तुलनात्मक रूपमा फाइदा पुर्ने उच्चम व्यवसायहरु साफेदारिमा संचालन गर्ने र गर्नका लागि उद्योगी, व्यवसायीहरुलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- कालाबजारी, एकाधिकार, कृतिम अभाव सृजना गर्ने र प्रतिस्पर्धा नियन्त्रण जस्ता कार्यलाई पूर्ण रूपमा अन्त्य गर्दै व्यपारिक स्वच्छता र अनुशासन कायम गरि उपभोत्ताको हित संरक्षण गरिनेछ ।
- साफेदार संस्था तथा वैदेहिक संघ संस्थाबाट सहायता लिदा गाउँपालिकाले पहिचान गरेको प्राथमिकतालाई आधार मानी उक्त सहयोग लाई एकमुष्ट बजेट (Basket Fund) मा समावेश गरि सम्बन्धीत क्षेत्रमा नै उक्त सहयोग खर्च गरिनेछ ।
- उद्योग क्षेत्रको कार्यलाई व्यवस्थित तथा प्रभावकारी बनाउनका लागि गाउँपालिकामा उद्योग विकास शाखाको स्थापना तथा संचालन गर्ने ।
- उद्योग ग्रामको व्यवस्थापन गर्ने ।

१.३ पर्यटन(Tourism)

- पर्यटक प्रवर्द्धनको लागि गाउँपालिकामा प्रमुख पर्यटकीय स्थलहरुको खोजी गरी पूर्वाधारको विकास गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र रहेका सबै मठमन्दिर, मस्जिद सबैको अभिलेख तयार गरी संरक्षण तथा सुधारका कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।

१.४ सहकारी, गरिबी न्यूनीकरण तथा उच्चमशीलता विकास नीति

- गरिबीको रेखा मुनी रहेका स्थानीयहरुको पहिचान गरी नेपाल सरकार, सहकारी संस्था र गैर सरकारी संघ संस्थाहरुको समनव्य र साफेदारीमा आयमूलक तथा शीपमूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने छ । सहभागिताको माध्यमबाट गाउँपालिका क्षेत्रको गरिबी न्यूनीकरण एवम् सामाजिक पूर्जी निर्माणका कार्यक्रम संचालन गर्न जोड दिइनेछ ।
- गाउँपालिकाको छ वटै वडाहरुमा विभिन्न प्रकृतिका स्थान अनुकूल सहकारी संस्थाहरुको स्थापना गरी नागरिकहरुको आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा जोड दिईनेछ ।
- स्थापना गरिएका सबै सहकारी संस्थाहरुको नियमित अनुगमन तथा नियमन कडाईका साथ गरिनेछ ।
- विभिन्न सहकारी तथा वित्तिय संघ संस्थाहरुबाट सर्व सुलभ ढंगबाट ऋण प्राप्त गर्ने व्यवस्था मिलाई नागरिकहरुलाई हरेक क्षेत्रमा व्यवसायीक बन्न प्रेरीत गरिनेछ ।
- सहकारी संस्थाहरुबाट रेमिटान्स सेवा संग आबद्ध गरी सहकारी संस्थाहरुबाट समेत रेमिटान्स सेवा उपलब्ध गराउन समेत उत्प्रेरीत गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका बैंक तथा वित्तिय संस्थाहरु र सहकारी संस्था आदिलाई समय समयमा लोक कल्याणकारी कार्यहरु गर्नको लागि परिचालन गरिनेछ ।

३५९

मृत्यु

- गरिबी निवारण कोष लगायत अन्य सरकारी तथा गैह सरकारी संघ संस्थाबाट आयआर्जन वृद्धि गर्नको लागि प्राप्त हुने रकम सहकारीकरण गरी आयमूलक कार्यक्रममा परिचालन गर्न पहल गरिने तथा थप रोजगारीको सृजना गरिने छ ।
- गाउँपालिकामा गठन हुने टोल विकास संस्था लगायतका सामुदायिक संघसंस्थाको कार्य प्रणालीलाई अभ प्रभावकारी बनाई गाउँपालिकाको समग्र विकास प्रकृयामा सहभागी गराइनेछ ।
- सहकारी क्षेत्रलाई प्रवर्द्धन गर्दै गाउँपालिका विकासमा आर्थिक एवं समाजिक विकासमा अधिकतम परिचालन गरिनेछ ।

२. सामाजिक विकास नीति

२.१ शिक्षा (Education)

- सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयबाट परीक्षामा सर्वोत्कृष्ट अंक ल्याउने छात्रछात्रा र आपांग मध्येबाट कम्तीमा ५ जनालाई दोहोरो नपर्ने गरी पुरस्कार उपलब्ध गराइने छ ।
- शिक्षा क्षेत्रमा एकरूपता ल्याउन वार्षिक शैक्षिक क्यालेण्डरको व्यवस्था गरिनेछ ।
- विद्यालयहरुको भौतिक संरचना निर्माणमा सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।
- जोखिममा परेका वा आर्थिक अवस्था कमजोर भएका जेहेन्दार वालबालीकाहरुलाई छात्रवृत्तीको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- सामुदायिक तथा निजी विद्यालयहरुको स्कूल ड्रेस तथा शुल्कमा एकरूपता ल्याइनेछ ।
- प्राथमिक उमेर समूहका सम्पूर्ण वालबालिकाहरुलाई विद्यालय भर्ना गर्न गराउन प्रोत्साहित गरी साक्षरता शत प्रतिशत पुऱ्याउनको लागी पहल गरिनेछ ।
- राष्ट्रिय साक्षरता अभियानलाई उपलब्धमूलक बनाउन जिल्लासँग निकाय तथा गै.स.स. हरुसँग समन्वय तथा सहकार्य गर्दै अनुगमन, मूल्यांकन पद्धतिलाई व्यवस्थित र सुदृढ बनाइनेछ ।
- प्राविधिक शिक्षा तथा उच्च शिक्षाको भौतिक पूर्वाधार विकास तथा स्तरोन्नतिको लागि विकास साफेदारहरुसँग समेत समन्वय गरी व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयको पूर्वाधार विकास र स्तरोन्नतिको लागि आवश्यक सहयोग र सरोकारबालाहरु सँग समन्वय गरी व्यवस्थित गर्दै लिगाने छ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र विद्यालयहरुमा क्रमशः प्राविधिक शिक्षा समावेश गरी प्राथमिक तह देखि नै अंग्रेजी माध्यमद्वारा पठन पाठन गराउने कार्यको थालती गरिने छ ।
- नेत्रहीन, सूस्त श्रवण, सूस्तमनस्थिति लगायत छुटै क्षमता भएकाहरुको लागि विशेष शिक्षा व्यवस्था गरिनेछ ।

मृत्यु

Goyal

- एक बडा एक पुस्तकालय स्थापना गर्ने कार्यको प्रारम्भ गरिनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक दरवन्दी मिलान गरिने छ ।
- गाउँपालिका शिक्षा ऐन, नियम र योजनाको तर्जुमा गरी कार्यविधि र मापदण्ड समेत निर्माण गरिने छ ।
- शिक्षा तर्फ शैक्षिक अवस्था सुधारलाई मध्यनजर गरी आ.व. २०७९/०८० को लागि बजेट रकम रु. ५० लाख विनियोजन गरेकी छु ।

२.२ स्वास्थ्य तर्फ

- स्वास्थ्य केन्द्र खजुरीमा संचालित Birthing center लाई प्रभावकारी व्यवस्थापन गरिने छ ।
- स्वास्थ्य संस्थाहरुको भौतिक पूर्वाधारमा सुधार गरी अन्तराष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूप बनाइने छ ।
- सरकारी तथा निजि स्वस्थ्य संस्थाहरुको सक्रियतामा विशेषज्ञ सेवा सहित विभिन्न समयमा धुम्ती शिविरहरुको आयोजना गरिनेछ ।
- नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदान र गाउँपालिकाको श्रोत साधनको, अधिकतम उपयोग गरी गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका सबै सामुदायिक स्वरूप संस्थाहरुबाट निःशुल्क स्वास्थ्य जाच तथा औषधी वितरणको व्यवस्था लाई प्रभावकारी बनाइने छ ।
- गाउँपालिका वासीको स्वास्थ्य उपचारमा सहज पहुँचको लागि स्वास्थ्य वीमा कार्यक्रम धालनी गरी निःशुल्क स्वास्थ्य उपचारको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- “योग गरी स्वस्थ्य बनाउ” भन्ने भावना जागरण गराउन सबै बडामा योग केन्द्र स्थापना गर्ने कार्यको प्रारम्भ गरिने छ ।
- खजुरी स्वास्थ्य चौकीलाई कम्तीमा १५ शैयाको अस्पतालको रूपमा स्तरोन्ततिको लागि पहल गरिनेछ ।
- जनकनन्दिनी गाउँपालिका बडा नं. ५ पतनुकाको उद्या टोलमा १५ शैयाको अस्पताल निर्माणको लागि पहल गरि सकियो ।
- बहुक्षेत्रीय पोषण योजनालाई शसक्त रूपमा कार्यान्वयन गरी पौष्टिक खानाखाने वानी गराई कुपोषणलाई न्यून गरिने कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- सार्वजनिक निजी सामेदारी अभियान अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा संचालन लाई प्रार्थमिकता दिईनेछ ।
- स्वस्थकर मासु, फलफुल तथा तरकारी विक्की वितरणको लागी मापदण्ड अनुसारको पसल संचालन तथा अनुगमन गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिका अन्तर्गत आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा प्रयोजनका लागि एम्बुलेन्सको नियमित व्यवस्था गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिका अन्तर्गत सब वाहन थान १ (एक) को व्यवस्था गरिने छ ।

Goyal

कृष्ण

- जनसमुदायको स्वास्थ्य सुदृढिकरणलाई बलियो बनाउनका निम्ति रु. ५० लाख रुपैया विनियोजन गरेकी छु।
- जनकनन्दिनी गाउँपालिका अन्तर्गतका आम जनतालाई स्वास्थ्यमा सुलभ पहुँचको लागि एक थान थप एम्बुलेन्स यसै आ.व. भित्र खरिद गरिने छु जसको लागि रु. २० लाख विनियोजन गरेकी छु।

२.३ खानेपानी तथा सरसफाई

- “खुला दिशालाई विदावारी , पूर्ण सरसफाईको यात्रा जारी ” (End of Open Defecation, Start of Total Sanitation) भने मूल नाराका साथ जनक नन्दिनी गाउँपालिकालाई यसै वर्ष खुला दिशामूक्त गाउँपालिका घोषणा गरी पूर्ण सरसफाईको नमूना गाउँपालिकाको रूपमा विकास गरिनेछ।
- पहिचान गरिएका स्थानमा विभिन्न प्रकारको मैत्रीपूर्ण सार्वजनिक शौचालयहरुको निर्माण गरिनेछ।
- स्वच्छ खानेपानी पहुँच कायम गर्न संभाव्यता अध्ययन गरी आरसेनिक जाँच गराइने छु।
- सरसफाईको लागी मानिसहरुको वानी व्योहोरामा आमूल परिवर्तन (Total Behaviour Change) गर्न गाउँपालिका क्षेत्र भरी नै जनचेतना मूलक कार्यक्रमहरु संचालन गरी फोहोर फाल्ने भाडोको व्यवस्था गरिने छु।
- गाउँपालिकाको मुख्य चौक तथा सार्वजनिक स्थानहरूमा सार्वजनिक शौचालय निर्माण गर्ने अवधारणहरुको विकास गरिने छु। यसमा निजी तथा अन्य क्षेत्रको सहयोगमा शौचालय व्यवस्थापन आवश्यक प्रवन्ध समेत मिलाइने छु।
- ढल, नाला तथा ल्याण्डफिल साईट व्यवस्थापनमा आवश्यक पहल गरिनेछ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र नेपाल सरकारले तोकेको मापदण्ड विपरितका प्लाष्टिक फोलाको प्रयोगलाई प्रतिवन्ध गरी सार्वजनिक निजी साफेदारी (3Ps) मोडेलको अवधारणा अनुरूप वातावरणमैत्री फोला प्रयोग गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापन ऐन् २०६८ र फोहोरमैला व्यवस्थापन नियमावली २०७० को प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी जनचेतना अभिवृद्धि गर्दै “ सफा सुन्दर अपन जनकनन्दिनी ” को रूपमा विकास गरिनेछ। यसका लागि गाउँपालिकाका सबै वालक्कबहरु, टोल विकास संस्थाहरु, आमा समूहहरु लगायत सम्पूर्ण सहयोगी शुभेच्छुकहरुको सहयोगमा सफा गाउँपालिका बनाउने कार्यको थाली गरिनेछ।
- स्वच्छ खानेपानी व्यवस्थापन तथा सरसफाई अन्तर्गत बंजेट रकम ५ लाख विनियोजन गरेकी छु।

कृष्ण

मानव

२.४ समावेशीकरण/गरिबी निवारण तथा कला संस्कृतितर्फ

- बाल सुरक्षा केन्द्र, महिला सुरक्षा केन्द्र र ज्येष्ठ नागरीकको सेवा केन्द्र स्थापनाको लागी आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- महिला शक्तिकरण सबै प्रकारका हिंसा विरुद्धमा जनचेतना, मानव अधिकार तथा प्रचलित कानूनको जनचेतना अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- महिला विरुद्धको लैंगिक तथा घरेलु हिंसा, महिला हक हित तथा सीप विकास, गृहिणी महिलाहरुको लागी वातावरणमैत्री सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- बाल विकास केन्द्र खडा गरी आवश्यक पाठ्य सामग्री उपलब्ध गराइने छ ।
- यूवाहरुलाई सीपमूलक र व्यवसायिक तालिम प्रदान गरी स्वरोजगार बन्न अभिप्रेरित गरिने छ ।
- बालश्रम उन्मूलन तथा बाल अधिकारसंग प्रत्यक्ष सम्बन्ध राख्ने कार्यक्रमलाई अगाडी बढाइने छ । ज्येष्ठ नागरीकको सम्मान कार्यक्रमलाई अभिवृद्धि गरिए लिगिने छ ।
- महिला, बालिका र अन्य लक्षित समुदायहरुको क्षमता विकास सम्बन्ध कार्यलाई प्राथमिकता दिईने छ ।
- महिला तथा विपन्न वर्गको शक्तिकरणका लागि आवश्यक तालिम तथा लोकसेवा तयारी कक्षा संचालन गरिने छ ।
- “जनकनन्दिनीको चाहना - घर घरमा सहाना” भन्ने अभिप्रायले स्नाकोत्तर उत्तीर्ण गर्ने छोरी तथा वुहारीलाई प्रोत्साहन गर्दै अभिभावकलाई सम्मान गर्ने कार्यक्रमको थाली गरिने छ ।
- महिला, बालबालिका, यूवा, पछाडी पारिएका, आदिवासी / जनजाती, दलित, मध्येशी, मुस्लिम, पिछडा वर्ग, भिन्न क्षमता भएका व्यक्ति, लैंगिक अल्पसंख्यक, जेष्ठ नागरीकहरुको सशक्तिकरण, क्षमता विकास तथा शीप विकासका लागि सिपमूलक एवं जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- यूवालाई तालिम दिन उद्यमशिलता विकास कोष स्थापना गरि सामेदारीहरु समेतको सहभागितामा उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- जेष्ठ नागरीक परिचय पत्र वितरण कार्य परिमार्जन सहितको तत्काल आरम्भ गरिने छ ।
- गाउँपालिका सांस्कृतिक केन्द्रको स्थापना गरी कला साहित्यको जर्गना तथा विकास गरिनेछ ।
- भूमीहीन किसानहरुको पहिचान गरी उचित व्यवस्थापनको लागि सबैखाले पहल गरिनेछ ।
- गाउँपालिका बालमैत्री, पूर्णखोप, पूर्ण घटना दर्ता गाउँपालिका घोषणा गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- सबै खाले छावाछुत तथा सामाजिक विभेदलाई पूर्ण रूपमा अन्त्य गरिने छ ।
- लक्षितवर्ग तथा सामाजिक समावेशीकरण तर्फ लक्षित समूहलाई सशक्तिकरण गरी मार्गमा आधारित कार्यक्रमलाई अभ प्रभावकारी रूपमा संचालन गरिनेछ ।
- यस जनकनन्दिनी गाउँपालिका अन्तर्गतका गरिब तथा विपन्न गाउँपालिका वडाले सिफारिस गरेको

मानव

संग्रह

आधारमा जनताहरुको लागि नि : शुल्क एम्बुलेन्स सेवाको व्यवस्था गरिने छ ।

- अपाङ्ग महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिकहरुको उत्थानका लागि रकम रु. १० लाख विनियोजन गरेकी छु ।

२.५ मानव संशाधन विकास नीति

- गाउँपालिकामा सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरुमा प्रभावकारीता ल्याउन गैर सरकारी संस्था डेस्क सुदृढीकरण गरी गाउँपालिकाको निर्माणमा गैरसरकारी संस्थाको भूमिका थप प्रभावकारी बनाउने कार्य गरिने छ ।
- गैरसरकारी संस्थासँग साझेदारीमा विविध जनचेतना एवं विकासात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- जनतामा प्रवाह गरिने सेवालाई थप प्रचावकारी बनाउन सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थामा संलग्न जनशक्तिको क्षमता विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।

२.६ खेलकुद तर्फ

- गाउँपालिका भित्र रहेका मैदानमध्ये उपयुक्त खेल मैदानलाई क्षेत्रीयस्तरको अत्याधुनिक सुविधा सम्पन्न रंगशाला निर्माण गर्न पहल सुरु भै सकेको छ ।
- सबै वडामा कम्तीमा एक खेल मैदानको विकास गरी फुटबल, भालिबल, व्याडमिन्टन जस्ता खेलकुदलाई प्रोत्साहन गर्न गाउँपालिका स्तरीय खेलकुद समितिको स्थापना गरिने छ ।
- युवाहरुलाई खेलकुदमा आकर्षित गर्न अध्यक्ष कप फुटबल खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना गरी यसलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- समय समयमा विभिन्न किसिमका खेलकुद आयोजना गरी युवामा खेलकुद प्रति उच्च भावना पैदा गराईने छ ।
- राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरका खेलकुदमा भाग लिने गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका उत्कृष्ट खेलाडी तथा जीत हासिल गराउन सहयोग पुऱ्याउने प्रशिक्षकहरुलाई प्रोत्साहन गर्न पुरस्कार र सम्मानको व्यवस्था मिलाउने छ ।
- खेलाडीहरुको उच्च मनोवल तथा खेलप्रतिको जागरूकालाई मध्यनजेर गरि खेलकुद विकासका लागि अध्यक्ष कप फुटबल प्रतियोगिता र ग्रास रुट कार्यक्रम संचालनको लागी युवा तथा खेलकुद अन्तर्गत बजेट रकम रु. २० लाख विनियोजन गरेकी छ ।

गोपनी

३. पूर्वाधार विकासनीति

३.१ सडक तथा पुल

- स-साना सडकहरुमा रकम लगानी गर्दा रकम छरिन गई अपेक्षित प्रतिफल प्राप्त हुन नसक्ने भएकाले क्षेत्रगत सन्तुलनलाई ध्यान दिई मापदण्ड अनुसार महत्वपूर्ण सडकहरु निर्माण तथा मर्मतको लागि मर्मत संभार कोष खडा गरी प्राथमिकताका साथ निर्माण कार्य बढाइने छ ।
- हरेक सडकको दायाँ बायाँ किनारामा मौसम अनुकूलका विरुवाहरु बढारोपण गर्ने र संरक्षण गर्ने कार्यलाई अनिवार्य गरिनेछ ।
- भौतिक पूर्वाधारहरु खडा गर्दा बालबालिका, महिला अपांग र वातावरणमैत्री संरचनामा समेत विशेष जोड दिईनेछ । सडक क्षेत्रको विकासमा व्यापक जनसहभागिताको अपेक्षा सहित योजनाहरु संचालन गरिने छ ।
- नेपाल सरकार, गाउँपालिका, प्रदेश सरकार तथा निजी क्षेत्र तथा जनसहभागिताका आधारमा ठूला पूर्वाधार निर्माण कार्य संचालन गरिने छ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र योजना तयारीलाई पूर्णता दिई सबै बडालाई आफैनै भूमीबाट सडक जोड्ने गरी रिङ्गरोड निर्माण कार्यको गुरुयोजना अन्तर्गत निरन्तरता दिनेछ, जसको लागि रकम रु. ५० लाख विनियोजन गरेकी छु ।
- यस गाउँपालिका अन्तर्गत आवश्यकता अनुसार झोलुङ्गे पुल निर्माण गरिने छ ।

३.२ सिंचाइ तर्फ

- आवश्यक र संभाव्य क्षेत्र पहिचान गरी सिंचाईको व्यवस्था गरिने छ ।
- नेपाल सरकारद्वारा निर्माण हुने आमा बांध सिंचाई योजनाको पानीलाई समुचित सिंचाईको प्रवन्ध गरिने छ ।
- भुमिगत स्थालो ट्यूबवेल, नर्यां प्रविधिमा आधारित सिंचाई, स्थल विशेष नदी नियन्त्रण कार्यक्रम को साथै सिंचाई मर्मत संभारका कामहरु गरिनेछ ।
- उत्पादनशिलता बढाउन र व्यावसायीक खेती प्रणालीको विकास गर्न संभव भए सम्म नमूना चक्कावन्दी भुउपयोग प्रयोग गर्न समुदायलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

३.३ भवन तथा सहरी विकास तर्फ

- सम्भावित प्रकोप, दुर्घटना र आम जनताको सुरक्षाको लागि शहरी विकास मन्त्रालयबाट जारी राष्ट्रिय भवन आचारसंहिता, बस्ती विकास, शहरी योजना तथा भवन निर्माण सम्बन्धी आधारभूत मार्गदर्शन, २०७२ मा रहेका प्रावधान भन्दा कम नहुने गरी गाउँपालिकाले यसै वर्ष भित्र भवन निर्माण मापदण्ड

बनाई कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।

- नयाँ घर निर्माणको नक्सा पास गर्दा र पूराना घरको नियमित/अभिलेखीकरण गर्दा कम्तीमा "एक घर एक विरुवा, एक घर एक फूल सहितको पाँच गमला" लगाई हुकाउनु पर्ने कार्यको थालनी गरिने छ ।
- दिगो, नतिजामूलक विकास र दीर्घकालिन भौतिक विकासको लागि गुरुयोजना (Master Plan) गर्दै ५ वर्षे आवधिक गाउँ विकास योजना लगायत विभिन्न क्षेत्रगत योजनाहरू तर्जुमा तथा स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
- स्थानीय तहको विकास निर्माणको लागि प्रयोग हुने सबै वस्तु तथा सेवाको दर रेट कायम गरी लागू गरिनेछ ।
- विकास निर्माणमा प्रयोग हुने निर्माण सामग्री र कच्चा पदार्थको गाउँपालिका स्तरीय मापदण्ड तोकी सोही बमोजिम मात्र प्रयोगमा ल्याई पूर्वाधार विकासको गुणस्तर कायम गरिनेछ ।
- सडक लगायत संरचनाहरूको आकस्मिक मर्मत संभारको लागि मर्मत संभार कोषको व्यवस्था गरिने छ ।
- गाउँपालिकामा संचालन हुने सबै आयोजना र कार्यकमहरू संचालन गर्दा स्थानीय आवश्यकता प्राथमिकता एवं लाभावित वर्गको चाहना अनुरूप पूर्वाधार विकास हुने गरी संचालन गरिने छ ।
- ३ लाख भन्दा माथिका आयोजनाहरू संचालन गर्दा अनिवार्य रूपमा आयोजना स्थलमा योजनासम्बन्धी जानकारीमूलक सूचना पाटी राख लगाइनेछ । जुनसुकै आयोजनाको शुरु अवस्था, निर्माण चरणको अवस्था र निर्माण भईसकेपछिको अवस्था स्पष्ट भल्क्ने तस्विर र योजनाबाट लाभ लिनेहरूको उपस्थितिमा भएको योजना सार्वजनिक परीक्षण प्रतिवेदन (Public Audit Report) लाई भुक्तानीको अभिन्न अंग मानी त्यसैको आधारमा योजनाको भुक्तानी दिने व्यवस्था गरिनेछ ।
- सार्वजनिक, नदी उकास जग्गा अतिक्रमण गर्ने तथा सडक पेटी अतिक्रमण गर्ने कार्यलाई गाउँपालिकाले सम्बन्धित सरोकारवाला निकाय र जनसहभागिताबाट संरक्षण तथा नियन्त्रण गरिने छ ।
- खोलानाला, सार्वजनिक ऐलानी, पर्ति जग्गाको अभिलेख राखी सार्वजनिक हितमा प्रयोग गरिनेछ ।
- जनकनन्दिनी गाउँपालिकाको कार्यालय प्रशासकीय भवन निर्माण कार्य संचालनमा रहेको छ र यसै आवभित्र सो कार्यलाई पूर्णता दिने उदेश्य लिएकी छु ।
- प्रत्येक वर्ष निर्माण कार्यमा उत्कृष्ट कार्य गर्ने उपभोक्ता समिति, टोल विकास संस्थाहरूलाई पुरस्कृत गर्ने र खराब आचरण भएका उपभोक्ता र सहयोगीहरूलाई दण्ड सजाय गर्ने निति लिई गुणस्तरीय विकास निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र सडकका दायाँ वायाँ वृक्षारोपण गरी सडूकलाई हरित सडकको रूपमा विघ्नात्मक गरी रमणीय तथा पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाभित्र उपर्युक्त स्थानमा बसपार्क, मिनी बसपार्क, फलफुल, तरकारी र मासुजन्य पदार्थ

संक्षेप

विकी स्थानको सम्भाव्यता अध्ययन गरी कार्यान्वयनको लागि पहल गरिनेछ ।

- सुन्दरता र शान्ति सुरक्षालाई कायम राख्न गाउँपालिकाको बडाकार्यालयहरू, मठमन्दिर, मदर्शा र मुख्य चौकमा सि.सि.टि.भि क्यामरा र सौर्य सडक वर्तिको व्यवस्थापन गर्दै यसलाई सबै क्षेत्रमा विस्तार गर्दै लगिने छ ।
- गाउँपालिका भित्र पूर्व निर्माण भएका र नयाँ निर्माण हुने घर सडकको मापदण्डलाई व्यवस्थित गर्न लगाई सरल प्रक्रिया अपनाई नियमित गर्ने र अभिलेखिकरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- आवासिय भवनको नक्सा पास गर्ने प्राविधिक, इन्जिनियर, आर्किटेक्चरहरूलाई अनिवार्य सूचीकृतको व्यवस्था गर्ने र आवश्यकता अनुसार उनीहरूलाई तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।
- गाउँपालिका प्रोफाइल निर्माण गरी विद्युतिय प्रणालीमा आवढ गरिने छ ।
- ढल तथा नाला निर्माणका पूर्वाधारहरूलाई स्तरोन्तति गरिने छ ।
- एकीकृत विकास योजना, आवासीय योजना, भू उपयोग योजना तर्जुमा गरी लागू गरिने छ ।
- सार्वजनिक, निजी र सरकारी क्षेत्रको सहभागिता विकास मार्फत गाउँपालिकाको अर्थतन्त्र सुर्दृढिकरण गरिनेछ ।

३.४ व्यवस्थित वस्ती विकास समिति नीति

- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र जग्गा प्लाटिङ गर्दा गाउँपालिकाको सहमति आवश्यक पर्नेछ । गाउँपालिकाले एकीकृत जग्गा विकास योजना प्रतिवेदनको परिधि भित्र रही आवासीय क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र, व्यवसायिक बजार क्षेत्रलाई तोकिएको स्थानमा मात्र मापदण्डको परिधि भित्र रहि सहमति दिने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- जग्गाको नयाँ प्लाटिङको अनुमति प्रदान गर्दा कम्तीमा ६ मिटर भन्दा बढि चौडा सडकसंग जोडिएको प्लाटमा भित्री सडकहरू कम्तीमा ६ मिटर चौडा गरी खानेपानी, विद्युत, पोल, ढल र सडकको स्तरोन्तति समेत गर्ने शर्तमा मात्र अनुमति प्रदान गरिनेछ ।
- अब खोलिने सबै नयाँ सडकहरूको चौडाई कम्तीमा ६ मीटर भन्दा कम नहुने गरी कायम गरिनेछ ।
- समुदायको अग्रसरतामा गरिने वस्ती विकासलाई प्रोत्साहित गरिनुको साथै प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग प्रदान गरिने छ । व्यवस्थित वस्ती विकासका लागि छुटै गुरु योजना बनाई लागू गरितेछ ।
- अव्यवस्थित तथा जग्गामा वर्षों देखि वसोवास गरी आएका वसोवासीहरूको घर जग्गाको लगत संकलन गरी अभिलेख राख्ने र व्यवस्थित वसोवासको लागि अधिकारीक स्वामित्वका आधारमा लालपूर्जा वितरण गर्ने नेपाल सरकार संग पहल गर्ने र बाँको जमिनलाई उत्पादन मूलक कार्यमा प्रयोग गर्न लगाइने छ । जस मध्ये जनकर्नन्दिनी गाउँपालिका बडा नं. १ इन्वां दशगज्जा क्षेत्रमा वसोवास रहेका मुसहर तथा अन्य समुदायका व्यक्तिहरूको घर जग्गाको व्यवस्थापन गरिने छ ।

संक्षेप

मुद्रण

३.५ संचार तर्फ

- यस जनकनन्दिनी गाउँपालिका क्षेत्र भित्र नि : शुल्क वाईफाई (FREE WIFI) को व्यवस्था गरिनेछ ।
- इन्टरनेटको माध्यमबाट सबै बडा कार्यालयबाट प्रदान भएका सेवालाई गाउँपालिकासँग जोडिने छ । विद्युतिय अनुगमनको शुरुवात गरिनेछ । अनलाईन मार्फत सेवा प्रवाह गर्दै सूचना प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाईने छ ।
- कार्यालयको कार्य सम्पादनमा सूचना प्रविधिको अधिकतम प्रयोग गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रका विशेष महत्वका चोक तथा बजार एवं सम्पदा क्षेत्रमा हुने गतिविधिहरूलाई नियमित निगरानीमा राख्न इन्टरनेट CCTV क्यामेराहरूको जडान गरी संचालनमा ल्याइनेछ ।
- यसै आ.व. भित्र दुरसंचार कार्यालयको सहयोगमा लैण्डलाइन टेलिफोनको व्यवस्था हुनेछ ।
- यसै आ.व. भित्रमा यस जनकनन्दिनी गाउँपालिकाको सम्पूर्ण वस्तुस्थीती समेटिएको डिजिटल प्रोफाइलको निर्माण गरिने छ ।
- सूचना प्रविधीमा जनताको पहुँचमा सुलभ बनाउनको लागि रकम रु. ६० लाख विनियोजन गरेकी छ ।

३.६ विद्युत तथा वैकल्पिक ऊर्जा नीति

- शहरी सुन्दरता र सुरक्षा व्यवस्थालाई सुदृढ गर्न सरकारी तथा अन्य सहयोगी निकाय समेतको सहयोगमा गाउँको प्रमुख सडक तथा चोकहरूमा सौर्य सडक बतिको व्यवस्था गरिने छ ।
- वैकल्पिक ऊर्जाको अवस्था, सम्भावना र अवसरहरूको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र अव्यवस्थित विद्युतिकरणलाई व्यवस्थित गर्दै विद्युत नपुगेका ठाउँमा विद्युतिकरण गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- यस जनकनन्दिनी गाउँपालिका अन्तर्गत आवश्यक ठाउँहरूमा कृषि विद्युतिकरण गरिनेछ ।

४. वातावरण, तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरू

४.१ वन वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन

- गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका मुख्य मार्ग र अन्य सडकको दायाँ वायाँ सार्वजनिक निजी साझेदारी नीति अनुरूप वृक्षारोपण गरी हरित सडकको रूपमा विकास गरिने छ ।
- जलवायु परिवर्तनबाट गाउँपालिकामा पर्न सक्ने प्रभाव न्यूनीकरण गर्न सरोकारवाला निकाय, गै.स.स. तथा विकास साझेदारसँग समनव्य र सहकार्य गरी स्थानीय जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्ययोजना

मुद्रण

मुद्रा

तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

- अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी संघ संस्थासँग सहयोग तथा समनव्य गरी बन, बातावरण, भू-संरक्षण तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धमा जनचेतनामूलक तथा संरक्षणमुखी विविध कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

४.२ विपद व्यवस्थापन तथा भू-संरक्षण नीति

- विपद पूर्व र पश्चात न्यूनीकरण गर्ने कार्यक्रहरु संचालन गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिका र छिमेकी नगरपालिकासँग साझेदारीमा बारुण यन्त्र खरिद गरी आगलागी जस्ता आकाशिक तथा संभावित दुर्घटना बाट बचाउने कार्य गरिनेछ । आगलागी बाट हुने क्षतीलाई न्यूनिकरण गर्ने गाउँपालिकाको कार्यालय, वडा कार्यालय, गाउँ क्षेत्र भित्रका पसल तथा उद्योगहरुमा FIRE Extinguisher राख्न उद्योग वाणिज्य संग सहकार्य गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका विपद व्यवस्थापन कोष स्थापना गरी रकमको व्यवस्था गरिनेछ । यस कोषको अभिवृद्धिको लागि अन्य निकाय तथा गैर सरकारी संघ संस्था एवं शुभेच्छुक समेतबाट साझेदारीता अभिवृद्धि गरिने छ ।
- सार्वजनिक, पर्ति तथा नदि जन्य उकास जग्गाहरुको खोजी गरी जनसहभागितामा संरक्षणका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा आईपर्ने विपद्को पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयनको थाली गरिनेछ । डुवान, कटान तथा भू-क्षय नियन्त्रणको लागि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने आवश्यक पहले, समनव्य तथा सहकार्य गरिनेछ ।
- यस जनकनन्दिनी गाउँपालिकाको विपद व्यवस्थापनमा एसिया पैसेफिक नेपाल र रत्नानी युवाकलब महोत्तरीको साझेदारीमा सहकार्यगरी कार्य गरिनेछ ।
- आकाशिक रूपमा हुने बातावरणीय क्षति (वाढी, आगलागी, हुरीबतास आदि) ले जनसमुदायमा प्रत्यक्ष प्रभाव पर्ने भएकोले उक्त क्षति न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापनको लागि विपद व्यवस्थापन कोषको अन्तर्गत बजेट रकम रु. ५० लाख विनियोजन गरेको छ ।

४.३ फोहोरमैला व्यवस्थापन तर्फ

- गाउँपालिकाको फोहोरमैला व्यवस्थापनमा निजी क्षेत्रलाई सहभागी गराई सार्वजनिक निजी साझेदारी (3Ps) मोडेलको अवधारणा अनुरूप फोहोर मैला व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- फोहोरमैलालाई स्रोतमै न्यूनिकरण गर्ने घर घरमा कुहिने र नकुहिने फोहोरलाई छुट्याउन लगाई कुहिनेलाई कम्पोस्टमल बनाउने, नकुहिने फोहोर मध्ये पुनः प्रयोग हुनेलाई बेचेर “फोहोरलाई मोहर” बनाउने तथा अन्य काम नलाग्ने फोहोरहरु मात्र रुटिन अनुसार गाउँपालिकाले फोहोर उठाउन

मुद्रा

मुख्य संसदीय

व्यवस्था गरिने सवारीमा सिधै राख्ने व्यवस्था मिलाई सरसफाईको प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

- फोहोरलाई उचित स्थान (**Land Field Side**) पहिचान गरी व्यवस्थापन गर्ने शुलुवात गरिने छ ।
- सरसफाईलाई मध्यनगर गर्दै सरसफाई अन्तर्गत रु. ५ लाख विनियोजन गरेकी छ ।

५. संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह सम्बन्धि नीति तथा कार्यक्रमहरु

- यस कार्यालय र अन्य सरकारी निकायहरूबाट जनतालाई उपलब्ध गराईने सेवा सुविधाको विस्तृत विवरण समावेश भएको नागरीक वडापत्र समायानूकल अद्यावधिक गरी लागू गरिने छ ।
- गाउँपालिकामा सञ्चालित विकास निर्माण लगायत सबै कार्यक्रमको निर्यामित अनुगमन गर्ने, प्रगति समिक्षा गर्ने, आवश्यक समन्व्यात्मक बैठक गर्ने, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण मार्फत सुशासन अभिवृद्धिमा जोड दिइनेछ ।
- “सूचना, तपाईंको अधिकार” भन्ने नारालाई कार्यान्वयन गरी सुशासन अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- प्रशासनिक संयन्त्रलाई चुस्तदुरुस्त र मितव्ययी बनाई क्रमशः प्रशासनिक बजेटलाई घटाउदै विकास बजेटलाई बढाउने नीति अंगिकार गरिनेछ ।
- निर्वाचित पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरु सचालन गरिनेछ ।
- कार्यालयको प्रशासनिक तथा भौतिक अवस्थालाई क्रमशः सुदृढ गर्दै लाग्ने छ ।
- वडा कार्यालयहरुको सुदृढिकरण ग्रामी सेवा प्रवाहलाई सुदृढ गर्दै लाग्ने छ ।
- गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरु तथा जननिर्वाचित पदाधिकारीहरुको लागि आचारसंहिता निरन्तरिकता दिनेछ ।
- सेवा प्रवाह कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन पहिलो प्रवेश पहिलो सेवा प्रणाली (**First Come-first Service**) अवलम्बन गरिने छ ।
- गाउँपालिका अन्तर्गतका सबै कार्यालयहरु सेवाग्राही मैत्री बनाइने छ ।
- राम्रो काम गर्ने कार्यालयहरुको पुरस्कार र गलत काम गर्नेलाई कारबाहीको व्यवस्था गरिने छ ।
- गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुमध्ये कार्यबोझको आधारमा मापदण्ड निर्धारण गरी प्रोत्साहन भत्ताको व्यवस्था गरिने छ ।
- पदाधिकारी एवं कर्मचारीको क्षमता विकास अभिवृद्धि र प्रोत्साहनको लागि प्रतिफल युक्त तालिम तथा अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था गरिने छ ।
- गाउँपालिकाको सम्पूर्ण सेवालाई महिला, बालबालिका र युवा मैत्री बनाउन प्रयत्न गरिने छ र सबै गाउँवासी जनतालाई सूचनाको हक अधिकारको पूर्णरूपमा प्रत्याभुति दिलाइने छ ।
- अन्तर सम्बन्धको विकास गर्दै विदेशका उत्कृष्ट गाउँपालिका सँग भगिनी सम्बन्ध स्थापना गर्न पहल गरिने छ ।

मुख्य संसदीय

मुलाखत

६. वित्तीय व्यवस्थापन तथा सुशासनसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरू

- संघीय सरकार, महालेखा परिक्षणको कार्यालय, महालेखा नियन्त्रण कार्यालय तथा केन्द्रिय लेखा प्रणलीका आमदानी तथा खर्च शिर्षकहरूमा गाउँपालिकाको आमदानी तथा व्ययका शिर्षकहरूलाई मिलान हुने गरी योजना तथा लेखा प्रणाली संचालन गरिने छ ।
- राजस्व सम्बन्धमा विस्तृत अध्ययन गरी प्रतिवेदन लिई करका दायरालाई अभिवृद्धि गरिने छ ।
- गाउँपालिकामा करको दायरामा आउन नसकेका र त्याउन नसकिएका व्यवसायी तथा गाउँपालिका वासीहरूको पहिचान गरी दायरामा त्याउन प्रयत्न गरिने छ ।
- कर संकलन प्रक्रियालाई पारदर्शी बनाउने, अभिलेखीकरणलाई व्यवस्थित गर्ने तथा २०७६ श्रावण १ गतेदेखि एकिकृत सम्पत्तिकर लागू गरिएकोमा उक्त कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- कर सचेतनामा सम्बन्धी ज़नचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- उत्कृष्ट कर तिर्ने करदातालाई सम्मान तथा पुरस्कृत गर्ने अख्तियारी गरिने छ । यसक्रममा वार्षिक रु. पचास हजार भन्दा बढी कर तिर्ने करदाताहरूको अभिलेख राखी निजहरूलाई विशेष रूपले पुरस्कृत र सम्मान गर्ने व्यवस्था शुरू गरिनेछ ।
- अनावश्यक खर्च नियन्त्रण गरिने छ । खर्चलाई नतिजासँग आवद्ध गर्ने प्रणालीलाई संस्थागत गरिने छ ।

७. राजस्व परिचालन

- एकिकृत सम्पत्ति कर लागू गर्ने आवश्यक तयारी गरिनेछ ।
- करको संभावित नयाँ क्षेत्रको पहिचान अध्ययन गरिनेछ ।
- कर तथा राजस्वको दायरामा आउन छुटेका व्यक्ति तथा संस्थाहरूलाई करको दायरामा त्याइनेछ ।
- करदाताहरूको अभिलेख प्रविधिमा आधारीत गरिनेछ ।
- करदातामैत्री सहयोग कक्ष (Help Desk) स्थापना गरिनेछ ।
- सरकारी निकाय तथा सार्वजनिक संस्थानहरूसँग कर सम्बन्ध सूचना आदान प्रदान गरिनेछ ।
- सवारी कर असूल गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
- राजस्व संकलन र वाँडफाँडको विधि एवं प्रक्रियाको निर्धारण गरिनेछ ।
- चलु आ.व. देखि घर वहाल कर संकलन गरिनेछ । घर वहाल कर प्रयोजनको लागी क्षेत्र निर्धारित गरेर न्यूनतम मासिक दर कायम राखेर राजस्व संकलन गरिनेछ ।
- व्यवसाय कर संकलनका लागी वडा कार्यालयहरूमा व्यवसाय दर्ता गरी व्यवसाय लगत राखि व्यवसाय दर्ता अभियानको रूपमा संचालन गरिनेछ ।
- वडा कार्यालयहरूको प्रभावकारी व्यवस्थापन गरी वडा कार्यालयमा व्यापार व्यवसायको लागी संकलन, दर्ता र नविकरणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

मुलाखत

३७८

८. बजेट निर्माण तथा कार्यान्वयन सम्बन्धी नीति

- आएका बजेटलाई छलफलगरी सोही अनुसार टोल/टोल, वस्ती/वस्ती हुदै बडा कार्यालयबाट प्राथमिकताको आधारमा छनौट गरिने छ । बजेट निर्माणको केन्द्र बडालाई मानिएको छ ।
- जनसहभागिता अभिवृद्धि गर्नको लागि साफेदारी नीतिलाई प्रवर्द्धन गर्ने नीतिलाई प्रमुखता दिइने छ ।
- गाउँपालिकाको असिमित आवश्यकता र चाहनालाई पूरा गर्नको लागि सबै बडा कार्यालयहरूबाट पेश भएका योजनाहरूमा बजेट नपूर भएकोले योजनाहरूलाई एकत्रित गरी योजना बैकको रूपमा राखिने र ति योजनाहरूको प्राथमिकताको आधारमा लाग्ने थप रकम निकासाको लागि प्रदेश सरकार र संघीय सरकारसँग माँग गरिने छ ।

९. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम तर्फको निति

- स्थानिय तहमा दर्ता भएका बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई न्युनतम रोजगारीको प्रत्याभूति गर्नका लागि कामका लागि पारिश्रमिकमा आधारित सामुदायिक आयोजनालाई निरन्तरता तथा प्राथमिकता साथ संचलान गरी श्रममूलक आयोजना मार्फत समुदायको विकासमा जोड दिईनेछ ।
- यूवा रोजगारीका लागि रूपान्तरण पहल आयोजना शसक्त रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा संचालित संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहका योजनामा आवश्यक श्रमिक उपलब्ध भएसम्म रोजगार सेवा केन्द्रमा सूचिकृत बेरोजगारहरू नै लगाईने व्यवस्था गरिनेछ ।
- स्थानीय तहमै रोजगारीको सम्भावना पता लगाउन रोजगार नक्शांकन कार्य अधि बढाईने छ ।
- स्थानीय तहमा रोजगारमूलक कार्य सृजना गर्न निजी, सरोकारवाला निकाय तथा गैत्सरकारी संस्था सँग सहकार्य र समन्वयमा जोड दिईनेछ ।
- सूचिकृत बेरोजगारहरूको ज्ञान, सीप, योग्यता, अनुभव र आवश्यक मागका आधारमा आवश्यक पर्न सीप विकास तालिमको पहिचान समेत गरी सम्बन्धित तालीम केन्द्रमा सिफारिस गरिनेछ ।
- रोजगार सेवा केन्द्रलाई व्यवस्थित गरी श्रम बैक स्थापना गर्ने नेपाल सरकारको योजनालाई यस गाउँपालिकाको ६ वटै बडा मार्फत प्राथमिकतामा राखी थप प्रभावकारी बनाई रोजगार प्राप्तीलाई सहज बनाईने छ ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई अझ बढी प्रभावकारी बनाउनको लागि प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत साफेदारी स्वरूप बजेट रकम रु. ३० प्रतिशत विनियोजन गरेकी छु ।

३७९

अनुमानित

उपस्थित गाउँसभासद ज्यूहरु,

माथि प्रस्तुत गरेका नीति तथा कार्यक्रमको आधारमा आर्थिक वर्ष २०७९/०८० का लागि आय व्यय प्रस्ताव गरिएको ब्योहोरा सम्मानीत सभामा निवेदन गर्ने चाहन्छु । कुल अनुमानित वार्षिक बजेट रु. ४७,२९,९६०००/- (अक्षरेपी सहतालिस करोड उनान्तीस लाख छयानब्बे हजार) मात्र अनुमान गरिएको छ । जसमा संघीय सरकारबाट प्राप्त वित्तिय समानीकरण अनुदानको रकम रु. १० करोड ६३ लाख तथा संघीय सरकारबाट प्राप्त सशर्त अनुदान १३ करोड ६७ लाख, संघबाट प्राप्त अनुमानित राजश्व वाडफाड रकम रु. ७ करोड ४३ लाख २९ हजार, संघीय सरकारबाट प्राप्त विषेश अनुदान २५ लाख संघीय सरकारबाट प्राप्त सम्पुरक अनुदान १ करोड ६० लाख मात्र समावेश गरिनुका साथै मधेश प्रदेश सरकारबाट प्राप्त वित्तिय समानिकरण अनुदानको रकम रु. ७४ लाख ६७ हजार एवं प्रदेश सरकारबाट प्राप्त सवारी साधन र वाडफाड रकम रु. २२ लाख, प्रदेश सरकारबाट प्राप्त विषेश अनुदान रकम रु. ३० लाख एवं प्रदेश सरकारबाट प्राप्त सम्पुरक अनुदान रकम रु. २० लाख र आन्तरिक श्रोत तर्फ अनुमानित रकम रु. १२ करोड २५ लाख गरि आ.व. २०७९/०८० को अनुमानित वार्षिक बजेट रकम रु. ४७ करोड २९ लाख ९६ हजार मात्र अनुमान गरिएको छ ।

यसै अन्तर्गत सशर्त अनुदान तर्फको रकम स्वास्थ्य, शिक्षा, पशु, कृषि, महिला विकासमा बजेट खर्च गरिनेछ । गाउँपालिकाको राजश्व वाडफाड तथा वित्तीय समानिकरणको चालु तर्फको खर्च रकम गाउँपालिकाको प्रशासनिक खर्च, सशक्तिकरण सीप विकास तथा लक्षित समुह विकास जस्ता कार्यक्रम खर्च, विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाको प्रशासनिक र कार्यक्रम खर्च एवं अन्य चालु प्रकृतिको बजेट समावेश गरिएको छ भने पूँजिगत खर्च तर्फको खर्च सार्वजनिक निमार्ण, फर्निचर फिक्चर, मैसिनरी औजार तथा बडा स्तरिय योजना जस्ता खर्चमा समावेश गरिएको छ । त्यस्तै त्यस्तै प्रदेश सरकार र अन्य निकायबाट प्राप्त रकम निति निर्देशन बमोजिम खर्च गरिने तथा आन्तरिक आम्दानीको बजेट रकम कार्यालय संचालन तथा विकास निमार्ण जस्ता कार्यमा खर्च गरि यस आ.व.को कुल अनुमानित व्यय रकम रु. ४७,२९,९६,०००/- (रु. ४७ करोड २९ लाख ९६ हजार मात्र) खर्च हुने अनुमान गरिएको छ ।

त्यसैगरि आ.व. २०७९/०८० को अन्य विभिन्न शिर्षकहरूको बजेट अख्तियारी प्राप्त भएमा नियमानुसार यस जनकनन्दिनी गाउँकार्यपालिकाको बैठक बमोजिम गर्ने गराउने गरि आगामी आ.व.को बजेट प्रस्तुत गरेकी छु ।

माथि उल्लेखित नितिहरूमा जनकनन्दिनी गाउँपालिकाको लक्ष्य हासिल गर्ने समयानुकूल फेर बदल गरि वा परिमार्जन समेत गरि कार्यन्वयन गरिनेछ । साथै उल्लेखित नितीहरूको व्यवस्थित कार्यन्वयनका लागि आवश्यक कार्यविधिहरूको समेत तर्जुमा गरि लागु गरिनेछ ।

धन्यवाद !

कमला सहगल,
उपाध्यक्ष
जनकनन्दिनी गाउँपालिका
सजुरी, धनुषा

कमला